

DÜNYA TÜRK FORUMU

Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler
Türk Diasporası Vizyonu, Stratejik İletişim ve Yönetişimi

5. DÜNYA TÜRK FORUMU İSTANBUL DEKLARASYONU

5. Dünya Türk Forumu, 01-03 Haziran 2016 tarihleri arasında İstanbul'da Titanic Business Bayrampasa Otel'de yapıcı ve samimi bir ortam içinde gerçekleştirilmiştir. Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM) tarafından düzenlenen 5. Dünya Türk Forumu'nda "**Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler**" ve "**Türk Diasporası Vizyonu, Stratejik İletişim ve Yönetişimi**" ana temaları üzerine odaklanılmıştır.

Toplantı'ya, bağımsız Türk dili konuşan ülkelerden ve Türk diasporalarının bulunduğu yaklaşık 40 ülkeden düşünce ve kanaat önderleri, sivil toplum ve düşünce kuruluşlarının yöneticileri, akademisyenler, Türkiye ve katılımcı ülkelerden ulusal parlamento üyeleri, senatörler, bakanlar, e. başbakanlar, çeşitli seviyelerde protokol temsilcileri, TÜRKPA Genel Sekreteri, TÜRKSOY Genel Sekreterliği, gözlemci diplomatik misyon temsilcileri ve ilgili uzmanlar ile medya temsilcileri katılmışlardır.

01 Haziran 2016 Çarşamba günü **Dünya Türk Forumu (DTF) Akil Kişiler Kurulu 4. Toplantısı** yapılmış ve 02 Haziran 2016 Perşembe akşamı düzenlenen takdim töreninde **3. Türk Dünyası "Kızıl Elma" Ödülleri** toplam 11 ayrı kategorideki sahiplerine tevdi edilmiştir.

Forum çerçevesinde; "**Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler**", "**Türk Diasporası Vizyonu, Stratejik İletişimi ve Yönetişimi**", "**Ortak Değerler, Bütünleşme ve Stratejik İletişim**", "**Türk - İslam Sentezinde Sosyal Devlet Modeli ve Güvenlik**", "**Medeniyetler Arası Etkileşim ve Medya**", "**Medeniyet Sembolü Şehirler ve Güvenlik**", "**Türk Medeniyeti Düşünce Birikimi ve Stratejik İletişim Perspektifleri**" konularında sunumlar gerçekleştirilmiştir. Yine diasporalarla ilgili oturumlar "**Yönetişim ve İletişim için Strateji ve Vizyon**", "**Stratejik Yönetişim ve Diaspora**", "**İstişare ve Karar Alma Süreçlerinde Diaspora**", "**Stratejik İletişim ve Diaspora**", "**Akademik Faaliyetler ve Diaspora**", "**İş Dünyası ve Diaspora**", "**Düşünce Kuruluşları ve Diaspora**" ile "**Bölgesel Perspektifler**" başlıkları altında yapılmıştır.

Ayrıca, söz konusu hususlarda Dünya Türk Forumu katılımcısı ülkeler ve diasporalar arasında işbirliği gerçekleştirilebilecek alanlara dair görüş teatisinde bulunulmuştur.

Forum çalışmaları sonucunda önceki deklarasyonlar teyit edilmiş ve yeni dile getirilen öneriler ise aşağıdaki gibi şekillenmiştir:

1. "Dil" en önemli unsur olarak vurgulanmış, Türk dilinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. İmkan nispetinde birden fazla lehçenin öğrenilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Akli düşünceye önem veren, Türk dilinin gelişmesine ve kalıcılığına en fazla katkı sağlayan tarihî şahsiyetlerden biri olan Hoca Ahmet Yesevi'nin yolundan gidilmelidir.
2. "Alfabe birliği" üzerinde çalışmaların devam etmesi ve sonuca ulaştırılması gerekmektedir.
3. "Dil" ve "Alfabe" konusundaki çalışmalarda medya ve internet araçlarından, özellikle yaygın ve açık eğitim alanında etkin bir biçimde yararlanılmalı, ortak eğitim programları ve yazılımlar geliştirilmelidir.

DÜNYA TÜRK FORUMU

Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler
Türk Diasporası Vizyonu, Stratejik İletişim ve Yönetişi

4. Türk dünyasında ilişkilerin kalıcı hâle getirilmesi, karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin geliştirilmesine bağlıdır. Bu nedenle, “ekonomik işbirliği” imkanlarının artırılması gerekmektedir.
5. Tarih boyunca kullanılan ve yerleşen sembollerin birleştirici rolü dikkate alınmalıdır. Bu yönde katkı sağlaması muhtemel olan “Eski Türk Anıtları” gibi alanlarda arkeolojik çalışmalar teşvik edilmelidir.
6. “Ahilik” benzeri kurumların Türk dünyasını bütünleştirme noktasındaki etkisi göz ardı edilmemelidir. Modernleşme ile birlikte bu kurumların bazı vazifeleri devlet tarafından üstlenilmişse de, bir takım değerlerin yeni nesillere bireysel olarak kazandırılmasında yarı resmî kurumlar ile STK’ların oynayabileceği rol son derece önemlidir.
7. Kıbrıs, Bölücü Terör ve 1915 olayları ile ilgili tartışmaların, bilimsel çerçeveden çıkarılıp yumuşak güç mücadeleleri” içerisinde tamamen siyasetleştirilmeye çalışıldığı göz önüne alınmalı; Türkiye ve Türk dünyasına karşı yürütülen faaliyetlerin olumsuz etkilerini sınırlama amaçlı diplomasi, kamu diplomasisi ve lobi faaliyetleri daha etkin, güncel, makul ve ağırbaşlı bir şekilde kullanılmalıdır. 02 Haziran 2016 tarihinde Federal Almanya Parlamentosu’nda oylanarak tamamen siyasi bir karar olarak kabul edilen ve Türkiye’yi hukuken bağlamayan “sözde soykırım” kararı da şiddetle kınanmıştır.
8. Kafkasya’da kalıcı bir barışın gerçekleştirilebilmesi için; Ermenistan’ın, işgal ettiği Azerbaycan topraklarından BM kararları gereği derhal çekilmesi yönündeki çağrı ısrarla yinelenmiştir. Suriye ve Irak Türkmenlerinin içerisinde bulunduğu yaşamsal riskler için tüm ilgili otoritelere çağrıda bulunulması önemle tekrarlanmıştır.
9. Doğu’yu ve Batı’yı telif etme kapasitesine sahip olan ve Türk dünyasının Batı ile bağlantıları bakımından büyük önem taşıyan Türk diasporası için hem buldukları ülkelere hem Türk dünyasına aidiyet ve sorumluluk temelinde davranmalarını sağlayacak yeni bir yaklaşım ve buna uygun politikalar geliştirilmelidir.
10. Batı’daki STK kuruluşlarının büyük çoğunluğu Türk dünyasının çıkarlarına hizmet etmeye yetecek bilgi ve tecrübe sahibi değildir. Ancak şimdiye kadar millî ve dinî değerlerimizi Batı ülkelerinde başarıyla savunan bilgi ve tecrübe sahibi STK’ları bir araya getirecek ve aralarındaki işbirliğini koordine edecek yeni bir strateji geliştirilmeli ve bunun için bir “çatı örgütü” oluşturulmalıdır. Bu örgüt senede birkaç defa bir araya gelerek müşterek sorunlar için istişarede bulunmalı, yapacakları aktiviteleri de buldukları ülkelerin hukuk düzeni ve kuralları çerçevesinde planlamalı ve gerçekleştirmelidir.
11. Batı’da gittikçe derinleşen İslamofobi (İslam korkusu) ile baş etme konusunda Diaspora’ya önemli sorumluluk ve görevler düşmektedir. Bu konuda dinimizi Batı ülkelerinde tanıtmak ve ön yargıları azaltmak bakımından şimdiye kadar yeterli gayret gösterilememiştir. İçinde yaşadığımız ülkelerin kültürünü tanıyarak ve onlarla ortak kültürel değerlerimizi ortaya çıkararak, onlardaki korku ve ön yargıları yenmek konusunda çalışılmalıdır. Bu konuda daha önce belirtilen “çatı örgütü”nden faydalanılmalıdır. Hasan Harakânî ve Ahmet Yesevi gibi öncülerin İslam anlayışını ve usulünü yaygınlaştırmak, İslamofobi ile mücadelede etkili olabilir.
12. Afrika’nın Türk dünyası açısından önemli bir kıta hâline gelmesi nedeniyle Kıta’daki Türk mevcudiyetine dönük orta ve uzun vadeli stratejiler geliştirilmesi zorunludur.

DÜNYA TÜRK FORUMU

Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler
Türk Diasporası Vizyonu, Stratejik İletişim ve Yönetişimi

13. İslam düşüncesi ve kültürünün önemli şahsiyetlerinden olan İmam-ı Azam, İmam-ı Maturidi, Hoca Ahmet Yesevi ve Ebu'l-Hasan el-Harakânî tarafından oluşturulan (dini anlamada ve yaşamada akli ve düşünceyi ön plana çıkararak) öğretilerin; Anadolu ve Balkanlar pratiği ve sistematığı çerçevesinde yeniden güncellenmesi, Türk ve İslam dünyası için "iyi insan - mükemmel toplum" inşası yolunda ciddi katkı sağlayabilir.
14. El-Harakânî ve öğretisini takip edenler, çok kültürlü bir toplumda barış içinde yaşama ahlâkının içselleştirmesini tavsiye etmiştir. Bu bilincinin kaynağı olan İslâmî değerlerin, Türk devletlerinde de öğretildiği kurumsallaşmasını tamamlamış yapıların bir an önce inşa edilmesi tavsiye edilmiştir.
15. Türk - İslam kültürünü dünyada doğru tanıtır Türkofofi ve İslamofobiyle etkin mücadele etmek için; dünyanın her ülkesine en kaliteli üniversitelerin, sağlık merkezlerinin, muhtaçlara yardımı önceleyen STK şubelerinin açılması ve Türk- İslam tanıtım merkezlerinin kurulması önerilmiştir.
16. "Stratejik İletişim" kavramı açısından bakıldığında sosyal medyanın, Türk ve İslam imajını düzeltmek ve Diaspora'yı olumlu istikamette yönlendirmek açısından önemi büyüktür. İnternet ve sosyal medya, Diaspora açısından etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Türk dünyası ile ilgili film ve belgesel çalışmaları genişletilmeli ve daha nitelikli hâle getirilmelidir. TÜRKMEP (Türk dili Konuşan Ülke ve Topluluklar Medya Platformu) daha aktif hâle getirilmelidir.
17. Türk Dünyası'nın birliği ve güçlenmesi için, Türk toplulukları arasındaki farklılıkları genişletici ve artırıcı girişimler yerine, ortaklıkları geliştirecek projelere öncüllük verilmesi daha uygun olacaktır. Bununla birlikte "Nogay Türkleri" gibi özel Türk topluluklarının kaybolmaması için özel çalışmalar yürütülmeli, önem verilmeli, dilleri ve kültürleri koruma altına alınmalıdır.
18. Temel amacı, "katılımcı devletler arasındaki işbirliğinin kurumsallaştırılması" olan ve 3 Ekim 2009 tarihinde Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye tarafından imzalanan Nahçıvan Anlaşması'na katılmamış Türk devletlerinin (Özbekistan ve Türkmenistan) Anlaşma'ya katılmasını teşvik etmek için faaliyetlerde bulunulmalıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin de Nahçıvan Anlaşması'na gözlemci ve "diyalog ortağı" gibi bir statü ile katılması üzerinde düşünülmelidir.
19. Türk topluluklarının özel soy isimlerinde gözlenen -ov, -of, -ova vb. yabancı kültür veya ulus etkisinin kaldırılması için bu eklerin kullanılmaması yönünde devletler ve toplum düzeyinde farkındalık oluşturulmaya çalışılmalıdır.
20. "Millet dilde yaşar" çıkarımından hareketle; "ortak dil" konusunda yapılacak çalışmalar hızlandırılmalı, kapsamı genişletilmeli ve bu konuya dair dil, edebiyat ve kültür başlıkları altında kurumsallaşmalar hayata geçirilmelidir. Buna bağlı olarak "bir dilin yaygınlaşması, ekonomik ilişkiler ve gerçekleştirilen ticaretle doğru orantılıdır" gerçeğinden yola çıkarak ülkelerimiz arasındaki tabana yayılmış ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik mevzuat uyumlulaştırılması çalışmaları başlatılmalıdır.
21. Yine "ortak dil" hususunda Türkiye'nin geçmişte yaptığı "Büyük Öğrenci Projesi"nde olduğu gibi ülkelerimiz arasında karşılıklı lise, lisans ve lisansüstü öğrencilik ve tahsil faaliyetleri, değişim ve çerçeve programları yaygınlaştırılmalıdır. Turizmin dil alanındaki güçlü rolüne binaen Türk dünyası ülkeleri arasında turizm hareketliliği ısrarla teşvik edilmelidir.

DÜNYA TÜRK FORUMU

Stratejik İletişim: Referans Değerler, Kurumlar, Kişiler
Türk Diasporası Vizyonu, Stratejik İletişim ve Yönetişimi

22. Türk Dünyasının Ar-Ge altyapısının gelişmiş ülkeler düzeyine çıkarılması elzemdir. Bu kapsamda Türk Dünyası Bilim Kurultayı'nın en kısa sürede düzenlenmesi önerilmiştir. Kurultayın amacı Türk Keneşi üyesi ülkelerde ve genel olarak Türk dünyasında modern bilim ve yüksek teknolojinin hızlı şekilde gelişmesi için somut öneriler ve modeller hazırlamak olmalıdır.
23. Türk dünyasında faaliyet gösteren Orta Doğu kökenli, dini istismar eden terör örgütleri ve şiddet yanlısı akımlara karşı ortak tavır içeren açıklamalar ve beyanatlar teyit edilmiştir. Türk dünyasındaki farklı dinî/itikadi mezhepler arasındaki muhtemel çatışmaları önleyici proaktif çalıştaylar ve yuvarlak masa toplantıları yapılması önerilmiştir.
24. Türk devletleri ve toplulukları arasındaki işbirliği imkânlarının geliştirilmesi bağlamında, var olan farklı değerlendirme ve fikirler üzerine yoğunlaşmadan; müşterek değerler, kişi ve kurumlar ile ortak tehdit ve menfaatlerin geliştirilmesi üzerine çalışılması yararlı olacaktır. Özellikle Türkiye'de uygulanan neo-liberal politikaların bir yansıması olarak erozyona uğrayan sosyal devlet anlayışının toplumda ve devlet kademesinde yeniden güçlendirilmesi için Ahilik düşüncesinde yer alan; bireysellik yerine toplumsallık, kârlılık yerine fayda, sermaye birikimi yerine paylaşım, rekabet yerine işbirliği, dayanışma vb. değerlerin iktisadi ve sosyal hayata tekrar kazandırılması faydalı olacaktır.
25. Dünya Türk Forumu için **bölgesel kurumsal temsilcilikler belirlenmesi** yönündeki öneri ele alınmıştır. Bu çerçevede, Afrika, Güney Asya, Kafkasya, Orta Asya, Hint Alt Kıtası, Orta Doğu, Balkanlar, Avrupa, Kuzey Amerika, Latin Amerika, Pasifik vb. bölgelerde temsilcilikler oluşturulabileceği dile getirilmiştir. Oluşturulacak temsilciliklerin "kurumsal envanter" çıkarması ve çatı örgütlerle ağlar ve etkinlikler oluşturması/düzenlemesi, diaspora vizyon ve iletişimde güçlü inisiyatif alması gerektiği vurgulanıp, ilk örnek kurumsallaşmanın Avrupa'da sağlanabileceği belirtilmiştir. Bu konuda; daha önce belirtilen "çatı örgütü" modeli uygulanabilir.
26. Dünya Türk Forumu Akil Kişiler Kurulu'nun Türkmenistan ve Özbekistan'a Forum'u temsilen bir seyahat düzenlemesi ve ilgili otoritelere Türk Konseyi üyeliğinin stratejik önemini yeni koşullar altında sivil konseptle teyit etmesi önerilmiş ve benimsenmiştir.
27. Forum bünyesinde kurumsallaşan "Akil Kişiler Kurulu" ve "Kızıl Elma Ödülleri"ne ilaveten "Türk Kadın Zirvesi" düzenlenmesi, kurumsallaştırılması benimsenmiştir. Yine Türk dünyasında var olan düşünce kuruluşlarını bir araya getirecek "İnisiyatif Düşünce Avrasya" gibi bir platformda kurumsallaşma TÜRKPA tarafından önerilmiş ve benimsenmiştir.

03 Haziran 2016, İstanbul